РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - REPUBLIKA E MAQEDONISË SË VERIUT
СУДСКИ СОВЕТ НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
KËSHILLI GJYQËSOR I
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT
24-03-2023 Бр.-Nr. 02-675/1
20 год.-viti
СКОПЈЕ - SHKUP

Н А С О К И

ЗА ТОЛКУВАЊЕ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА НАЧЕЛАТА СОДРЖАНИ ВО ЕТИЧКИОТ КОДЕКС ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА СУДСКИОТ СОВЕТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Скопје, декември 2022 година

СОДРЖИНА

Вовед 3
А. ЦЕЛ И ОПФАТ НА КОДЕКСОТ 4
Б. КУЛТУРА НА ИНТЕГРИТЕТ 6
1. НЕПРИСТРАСНОСТ 7
2. НЕДИСКРИМИНАЦИЈА 8
3. ОБЈЕКТИВНОСТ 10
4. НЕЗАВИСНОСТ 12
5. ЧЕСНОСТ И ЛИЧЕН ИНТЕГРИТЕТ 13
8. СТРУЧНОСТ 15
9. ПРОФЕСИОНАЛНОСТ, ОДГОВОРНОСТ И ОТЧЕТНОСТ 16
10. ДОВЕРЛИВОСТ И ЗАШТИТА НА ПРИВАТНОСТА 19
11. ЈАВНОСТ И ТРАНСПАРТЕНТНОСТ 20
10. ЕТИЧНО ОДНЕСУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ 22

Вовед

По стапувањето во сила на новиот Закон за Судскиот совет на Репубика Северна Македонија (2019), се наметна потребата да се преиспита и измени Етичкиот кодекс на Судскиот совет за да ги одрази измените во новиот закон.

Улогата и надлежностите на Судскиот совет беа појдовна точка за менување и ажурирање на Етичкиот кодекс.

Етичкото однесување е предуслов за професионализам и зајакнување на перцепцијата за постоење и почитување на владеењето на правото. Ажурираниот Етички кодекс и овие Насоки ќе го подобрат воспоставувањето и одржувањето на културата на интегритет во Судскиот совет и во сите негови интеракции во и надвор од правосудниот сектор.

Сите членови и целиот персонал на Судскиот совет треба да бидат подобро информирани и поконкретно свесни какво однесување се очекува од секој од нив, како мора тие да се однесуваат со другите во Судскиот совет, како и со судиите и другите засегнати страни, особено вклучувајќи ја и пошироката јавност. Примената на насоките во пракса ќе придонесе за подобро разбирање на етичките начела и ќе обезбеди насоки за најсоодветно прилагодување на однесувањето во согласност со ажурираниот Етички кодекс.

Етичкиот кодекс е одраз на тоа каков тип на организација сака да биде Судскиот совет и кои етички начела и вредности сака да ги усвои за да се раководат во работата во Судскиот совет и надвор од него.

Методологијата на содржината на насоките е кратко објаснување за секое етичко начело, неговото значење, сличности и врски со другите начела, идентификување на начините за соодветна имплементација на етичкото начело, како и опис на однесувања кои би можеле да го загрозат ефективното имплементација на овие начела.

Секој треба да стане свесен дека покажување со личен пример како изгледа почитувањето на етичките начела во секојдневната работа и нивното влијание врз интеракцијата со членовите и вработените се клучни елементи кои ќе придонесат за зајакнување на перцепцијата во јавноста за присуството на култура на интегритет во Судскиот совет.

Од голема важност е прашањата и дилемите кои предизвикуваат сомнеж или би можеле да доведат до согледани или фактички прекршувања на Етичкиот кодекс, да бидат изнесени и дискутирани во Судскиот совет. Постојат многу сиви зони и дискусијата е најефективниот начин да се одлучи како Судскиот совет би сакал да се справува со такви ситуации. Мора да бидат достапни процедури и механизми за да се олеснат ваквите дискусии.

Објавувањето на ажурираниот Етички кодекс ќе испрати порака до судиите, претседателите на судовите, судиите поротници и пошироката јавност за важноста што Судскиот совет му го придава на етичкото однесување и неговата експлицитна желба да ги спроведе начелата споменати во Етичкиот кодекс.

А. ЦЕЛ И ОПФАТ НА КОДЕКСОТ

Цел на Кодексот

Промоција на етичко однесување преку воспоставување култура на интегритет во сите активности на сите нивоа во Судскиот совет при внатрешната и надворешна комуникација, како и одбегнување на појава на (потенцијално) неетичко однесување или недостиг од интегритет

Цел на Насоките

- Да им помогне на членовите и персоналот на Судскиот совет да разберат какво однесување бараат етичките начела во пракса, за да му помогнат на Судскиот совет да одбегне ненамерни прекршувања на Етичкиот кодекс и да одбегне појава на неетичко однесување.
- Да придонесе за зајакнување на довербата на јавноста во Судскиот совет, што е исто така релевантно и важно за довербата на луѓето во правосудниот сектор како целина

Како да се применува Кодексот?

Секој член и персонал на Судскиот совет треба да придонесе за спроведување на Етичкиот кодекс преку негово почитување и преку лично однесување во согласност со етичките начела

На кого се однесува Кодексот?

- Сите членови и вработени во Судскиот совет
- Членот на Судскиот совет по службена должност треба да го почитува овој Кодекс во однос на активностите при учество во работата на Советот или какви било активности поврзани со Судскиот совет.
- Претседателот на Врховниот суд на Република Северна Македонија е обврзан да постапува согласно Етичкиот кодекс на судиите
- Министерот за правда е обврзан да постапува согласно Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата и носителите на јавни функции именувани од Владата

Спрема кого членот на Советот треба етички да се однесува?

- Спрема сите останати членови на Судскиот совет
- Во односите со генералниот секретар и вработените во Стручната служба на Судскиот совет
- Во сите интеракции со судии, претседатели на судови, судии-поротници (судството има свој етички кодекс и Етичкиот кодекс на Судскиот совет не го заменува Етичкиот кодекс на судиите)
- Во други интеракции каде членот или персоналот го застапува или може да се смета дека директно или индиректно го претставува Судскиот совет

Кога треба членот на Советот да се придржува кон Кодексот?

- На работното место и при извршување на работните задачи и одговорности на Судскиот совет со надворешни и внатрешни организации, групи и поединци.
- Членовите на Судскиот совет мора да внимаваат на своето однесување, изглед и пристојност надвор од работното време во согласност со мандатот на Судскиот совет.

Како да се толкуваат начелата содржани во Кодексот?

- Сите етички начела треба да се сфатат како дел од еден единствен концепт на етничко однесување
- Начелата меѓусебно се поврзани, се надополнуваат и се испреплетуваат

Кој може да иницира расправа дали некое етичко начело е повредено?

- Поединечен член на Судскиот совет
- Член на персоналот кој е сведок или доживеал прекршување на Етичкиот кодекс
- Генералниот секретар или членот на персоналот кога однесувањето влијае на нив,
- Доколку претседателот на Советот добие претставка во оваа смисла од судија, судија поротник, претседател на суд или вработен во судска служба, тој ја предлага точката на дневен ред.

Родово неутрална интерпре-тација на изразите

Изразите што се користат во Насоките треба да се сфатат како родово неутрални и да се интерпретираат како применливи еднакво на сите луѓе од сите родови

Б. КУЛТУРА НА ИНТЕГРИТЕТ

За да се изгради култура на интегритет Судскиот совет треба да се перцепира како тело кое ги промовира, почитува, артикулира и имплементира основните етички вредности. За да се постигне ова не е доволно само постоење на акти и процедури, туку да биде видливо дека тие се почитуваат и во теоретска и во практична смисла.

Културата на интегритет подразбира да го зборуваме она што го правиме и обратно, да го правиме тоа што го зборуваме. Впечатокот за постоење култура на интегритет се добива од односот помеѓу членовите, текот на седниците, образложението и мотивите на донесените одлуки, спроведување на постапките, изјавите дадени во јавноста и способност соодветно да се комуницира со јавноста.

Култура на интегритет се врзува за колективно тело, за орган, но таа се изградува преку однесувањето, постапувањето и одлучувањето на секој член на Судскиот совет и персоналот вработен во него. Тоа е концепт кој подразбира дека секој член на Судскиот совет покажува свест за значењето на функцијата што ја врши, поседување знаење, вештини, искуство, самосвест и самоконтрола во секоја комуникација, однесување, постапување и одлучување во Судскиот совет и со надворешни субјекти и поединци. Секој член е должен постојано да ја има на ум важноста, целта и круцијалната улога што Судскиот совет ја има во системот на правосудството во Република Северна Македонија.

Култура на интегритет не се стекнува, таа се гради, се промовира и одржува преку востановени постапки, однесување и ставови на целиот персонал во Судскиот совет. Таа се изградува врз основа на личните квалитети што треба да ги поседува лицето што е избрано за член на Советот и на сите други лица што работат во Судскиот совет, врз основа на постојните политики и процедури како и нивото на нивната имплементација и спроведување.

Поединечни премиси за работата на Судскиот совет:

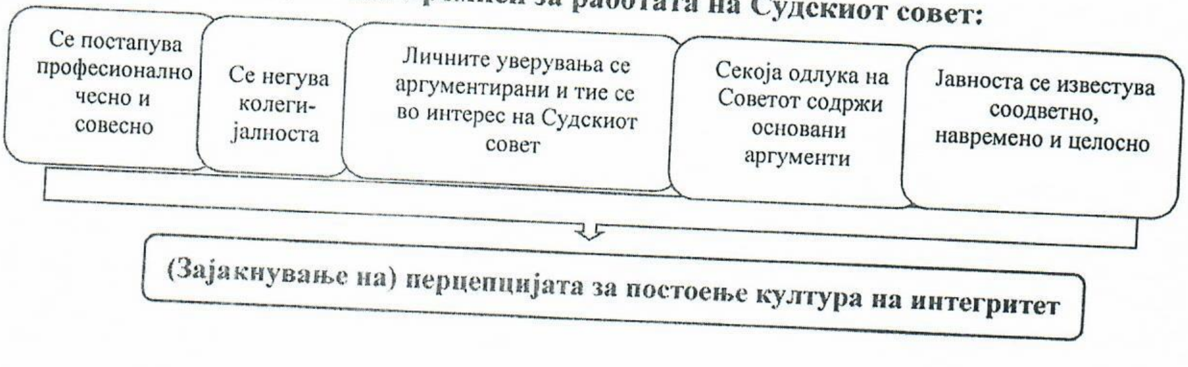

1. НЕПРИСТРАСНОСТ

Работење и постапување објективно и професионално и не се дозволува приватен интерес да влијае врз вршење на професионални обврски и должности

Значење

Непристрасноста подразбира однесување, постапување или одлучување при кое членот нема личен интерес од крајниот исход на преземеното дејствие или донесената одлука, со што се одбегнува ризикот од субјективизам или фаворизирање. Непристрасноста е аспект блиско поврзан со професионалноста и објективноста.

Непристрасното однесување ја зголемува довербата во работата и функционирањето на Судскиот совет.

Секој член треба да биде непристрасен и не смее да влијае врз пристрасноста во работењето на другите членови. Почитувајќи ја непристрасноста членот ја оправдува довербата што ја добил од оние кои го избрале (ако е судија), односно кои го предложиле (за членовите што ги бира Собранието на РСМ).

Промена на ставот при одлучувањето не мора секогаш да значи повреда на непристрасноста, туку во определени случаи може да биде резултат на релевантни и основани аргументи што биле изнесени, поради кои дошло до промена на ставот кај членот на Советот. Оттука, дали се постапува непристрасно или не, е фактичко прашање.

Како се остварува начелото на непристрасност?

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога при работењето се свесни дека личната непристрасност придонесува за доверба во одлуките на Судскиот совет и го покажуваат тоа во нивното однесување
- Членовите на Судскиот совет го имплементираат ова начело со обезбедување дека се бара изземање за сите прашања каде што членот и/или нејзините/неговите роднини имаат потенцијален или вистински личен интерес за одлуката и нејзините исходи или кога постојат други судири на интереси, што би можело да спречи непристрасност според стандардот на разумен набљудувач. Доколку се утврди таков судир на интереси и по прегледот се заклучи дека ќе ја спречи непристрасноста според стандардот на разумен набљудувач, тогаш ќе се донесе мотивирана одлука за изземање на член(ови) на Судскиот совет и негова/нивна заменет со член на Судскиот совет кој може да работи непристрасно
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога постапуваат објективно и одлучуваат според сопствениот професионален став и во соодветната законска рамка и надлежностите на Судскиот совет.
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со постапување или одлучување без фаворизирање на која било од странките или трето лице кое може да има интерес за исходот на случајот

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога личните ставови (пријателски односи, непријателски односи, предрасуди, одмазда, љубомора, завист итн.) не влијаат врз нивните постапки и одлучување и кога би можело да настане судир на интереси, се постапува како што е наведено погоре
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со одбегнување на однесување, дејствија или донесување одлуки кои го нарушуваат кредибилитетот и угледот на Судскиот совет, вклучително и појавата на какви било можни проблеми со етиката.

Како може начелото на непристрасност да се загрози?

- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со донесување одлуки во определен правец, иако постои причина да се верува дека постои основа за судир на интереси што допрва треба да се процени и заклучи.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога постојат лични интереси во однос на исходот на дејствието или одлуката
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога врз дејствијата или одлуките се носат под друго влијание а не врз основа на фактите и околностите на предметот.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога близок роднина има лични интереси за конечниот исход на актот или одлуката и тие формално не бараат да бидат изземени од некоја работа
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога ќе дознаат за постоење на околности кои можат да предизвикаат сомнеж за нивната непристрасност во очите на разумен човек и не го информираат Судскиот совет за тоа.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога својот став, мислење или одлука го засноваат на пријателски односи со судија или претседател на суд, а не единствено врз основа на околности на случајот и факти.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога го менуваат својот став или позиција поради туѓо несоодветно влијание
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со тоа што им даваат приоритет на личната корист пред мандатот, фактите и доказите

2. НЕДИСКРИМИНАЦИЈА

Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова врз некоја дискриминаторска основа

Значење

Дискриминација се појавува кога односот, ставот или одлуката е резултат на

некои предрасуди, стереотипи, говор на омраза и процена заснована врз ирелевантни карактеристики и води кон нерамноправен третман. Основите за дискриминаторско однесување се пропишани со посебен закон, тие се сеопфатни, но законот остава можност и за други основи кои може да се оценат како дискриминаторски во еден конкретен случај. Сите основи кои се сметаат за дискриминација се релевантни и подеднакво важни: раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

Како дискриминаторско може да се смета однесување кое претставува малтретирање, дискредитирање или вознемирување од кој било вид. Психичко вознемирување подразбира негативно однесување од поединец или група кое се повторува, континуирано и систематски и кое претставува повреда на достоинството, интегритетот, угледот и честа на лицето и предизвикува чувство на страв или создава непријатност и пониженост. Полово вознемирување е секое вербално, невербално или физичко однесување од полов карактер, кое има за цел или претставува повреда на достоинството на лицето кон кое е упатено, а кое предизвикува чувство на страв или создава непријатност и/или пониженост.

На кој начин се остварува начелото на недискриминација?

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога сите основи за дискриминација се распространети, познати, разбрани и препознаени во Судскиот совет и сите членови и вработени во Судскиот совет постапуваат во согласност со сите законски одредби и одбегнуваат каков било дискриминаторски третман во Судскиот совет или во неговите односи со надворешни страни и поединци
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со прифаќање на различностите без да се загрозат начелата на непристрасност, професионалност и објективност
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога одбегнуваат понижување на лице поради неговите лични карактеристики или која било друга дискриминаторска основа.
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со одбегнување на сите форми на вознемирување кон другите членови и вработени во Судскиот совет

Како може да се загрози начелото на недискриминација?

- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога различно постапуваат со луѓето и институциите поради некои дискриминаторски основи или со непреземање дејствија да се спречи воочено дискриминаторско однесување
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело обраќајќи им се на луѓето со навредливи прекари или други погрдни изрази.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога искажуваат мислења кои ги означуваат судиите поротници како помалку важни од

професионалните судии.

- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога искажуваат став дека некој не е доволно способен само поради нејзината/неговата сексуална ориентација или која било друга основа што се смета за дискриминаторска.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со користење на говор на омраза во комуникацијата со колегите и другите вработени или со дискриминација или говор на омраза кон колеги и други лица преку социјалните мрежи
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со поддршка на туѓото дискриминаторско однесување или со неуспехот да се спротивстават на туѓото дискриминаторско однесување
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со преземање дејствија (вербално, невербално или физичко однесување) на сексуално вознемирување
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со навредливи или омаловажувачки коментари
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со однесување кое го загрозува достоинството, интегритетот, угледот и честа на одредена личност врз основа на дискриминација.

3. ОБЈЕКТИВНОСТ

При постапувањето и одлучувањето членот на Судскиот совет се раководи само и исклучиво од сопственото убедување, став и мислење ослободено од предрасуди, туѓи влијанија или лични интереси

Значење

Објективноста се почитува кога се делува исклучиво врз основа на знаење, вештина, искуство и лични ставови, кога членот силно верува дека таквото дејство или одлучување е најсоодветно и може да биде добро аргументирано. Објективноста е тешко да се зачува во многу случаи поради менталитетот, блиските врски, пријателства и сл. Објективно се постапува кога обврските што членот на Судскиот совет ги има согласно законот, деловникот и другите релевантни акти ги врши најдобро што знае и умее, без влијание однадвор (од законодавната, извршната или судската власт), или од внатре (од членови или вработени во Судскиот совет). Објективноста подразбира изградување на сопствениот став врз основа на достапните документи и акти, во контекст на законските обврски. Секој човек има некои свои лични сфаќања, предрасуди, планови, интереси и сл., но тие не смее да му влијаат врз работата. Објективно се постапува секогаш кога во позадината на ставот или одлуката нема скриено остварување на сопствените или туѓите интереси, придобивка за себе или за друг, не се очекува некоја противуслуга, подарок и сл. Објективноста подразбира неучество во каква било активност или врска што може да го наруши или да се претпостави дека го нарушува непристрасното расудување или го доведува членот на Судскиот совет во судир на интереси.

Објективноста е во тесна врска со независноста и непристрасноста, но има

допир и со професионалноста. Тие се испреплетуваат и се надополнуваат, па со одредени однесувања и постапувања повеќе начела може да се повредат во исто време.

На кој начин се остварува начелото на објективност?

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со мислења засновани само врз основа на знаење, вештини и искуство
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со одбрана на ставот на Судскиот совет со основани аргументи засновани врз факти.
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со подготвеност и отвореност за појаснувања и коментари за заземениот став на Судскиот совет или донесената одлука.
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со познавање на важечките закони, подзаконски акти, деловник и други релевантни акти
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со тоа што не дозволуваат личните интереси да влијаат на нивните постапки и/или одлуки
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело преку воспоставување регистар за подароци и поставувајќи јасни правила и насоки во однос на тоа какви видови подароци може да се прифатат како поединец или во име на Судскиот совет како превентивна мерка и со примена на механизми за известување за евидентирање случаи на подароци, услуги или други понудени поволности
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело преку одбегнување комуникација со политичките и деловните структури во врска со постапките и/или одлуките и активно настојуваат да спречат појава на какви било прашања во однос на ова начело.

Како може да се загрози објективноста?

- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело секогаш кога има судир на интереси што може да влијае врз членот на Судскиот совет, а којшто не се оценува и не се следи со цел ефективно да се надмине
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога еден или повеќе членови на Судскиот совет требало да дејствуваат под влијание на интервенции на претставници на законодавната, извршната или судската власт, член или вработен во Судскиот совет. Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со менување на однесувањето, постапките и одлуките на Судскиот совет по добиениот подарок или други бенефиции
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со тоа што ќе остварат некаква корист за себе или за друго лице како контрауслуга за донесената одлука.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело преку поврзување со деловни структури кои имаат корист од дејствијата и/или одлуките што ќе се преземат.

- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога комуницираат со политички и деловни структури што е видливо на социјалните мрежи и платформи (објави, фотографии, видеа, лајкови на коментари итн.)

4. НЕЗАВИСНОСТ

При постапувањето и одлучувањето, членот на Судскиот совет настапува со култура на независност, компетентност, интегритет и чесност

Значење

Независноста во постапувањето на членовите на Судскиот совет е особено важно ако се имаат предвид неговите надлежности во однос на изборот и оценувањето на судиите и претседателите на судовите и унапредување на судиите. Овие одлуки Судскиот совет мора да ги носи единствено врз основа на системот на околностите и фактите во случајот. Мешовитиот состав на Судскиот совет се смета за предност која помага во одбегнувањето на перцепцијата на лични интереси, самозаштитување и протекции и овозможува дополнителен извор на легитимност. Членовите на Судскиот совет, без оглед дали се или не се судии, мора да ја негуваат својата компетентност, искуство, разбирање на судскиот живот и културата на независност. Со личната независност во однесувањето, постапувањето и одлучувањето, секој член на Судскиот совет придонесува за негово функционирање како тело за заштита, поддршка и развој на улогата на судството и неговата независност. Членот на Судскиот совет во своето однесување треба да води сметка за остварување на функционалниот легитимитет којшто произлегува од довербата на јавноста создадена преку квалитетна работа, транспарентност и отчетност во работењето.

Независноста подразбира постапување и одлучување врз кое нема да имаат влијание никакви политички, бизнис или внатрешни влијанија, притисоци и насочување на работењето на некој член на Судскиот совет.

На кој начин се остварува начелото на независност?

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога работат без промена на мислењата, однесувањето, постапките и одлуките поради нелегитимни влијанија на други или оние кои се засноваат на лични придобивки за член или членови на Судскиот совет.
- Членовите на Судскиот совет го постигнуваат ова начело кога се спротивставуваат на сите обиди да се влијае врз нивното однесување, дејствија и одлуки кои би можеле директно или индиректно да ја загрозат независноста на Судскиот совет.
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со самостојно одлучување според мерит системот за избор, именување, унапредување и разрешување на судии.
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога сите одлуки се

носат независно од туѓи влијанија или интереси

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со одбегнување на однесувања кои можат да создадат перцепција за кој било член или членови на Судскиот совет дека добиваат какви било директни или индиректни лични придобивки што може да влијаат на нивните постапки и одлуки во извршувањето на нивните должности.

Како може да се загрози начелото на независност?

- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со разгледување или промовирање на некои политички или деловни интереси пред или за време на процесот на одлучување за некоја работа, наместо да постапуваат и одлучуваат по сопственото знаење, факти и вештини.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога постои уверување дека постои обврска за прилагодување на однесувањето и/или одлуката во зависност од интересите на актуелните политички партии или лица со политичко влијание во земјата.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога постои верување дека колегијалноста (водењето грижа за интересите на другите членови, кои следниот пат треба да гласаат во негово име) е поважна од самостојното одлучување.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога постапките и/или одлуките се засноваат на индивидуален личен интерес на тој член на Судскиот совет или неговите/нејзините блиски роднини или пријатели

5. ЧЕСНОСТ И ЛИЧЕН ИНТЕГРИТЕТ

Особини на личноста коишто подразбираат однос кон работата, колегите и јавноста кои подразбираат искреност, убедителност и бескомпромисност

Значење

Чесноста е вредносна категорија која ја поседува личноста и ја манифестира преку искреност, верување во вистината, поседување морален интегритет и углед. Чесноста не познава компромиси и отстапувања под превезот на флексибилност и кооперативност. Личниот интегритет придонесува за зачувување на сопствениот углед и угледот на Судскиот совет. Личниот интегритет и интегритетот на Судскиот совет треба да се штити како во рамките на личната, непосредна, комуникација, така и во објави, постови, согласувања или несогласувања, коментари, објавени слики и видеа на социјалните мрежи и платформи. Чесноста и личниот интегритет се загрозуваат ако членот на Судскиот совет на било кој начин од позиција на член на Судскиот совет влијае односно врши притисок врз судиите, судиите поротници во врска со

одлучувањето по одредени предмети.

На кој начин се остваруваат начелата на чесност и личен интегритет?

- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога работат на чесен, отворен и разумен начин за сите работи во кои учествуваат.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога работат совесно, вредно и посветено во сите работи во кои учествуваат.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога ги елаборираат аргументите и основите за своето однесување, постапки и одлуки
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога имаат подготвеност да изразат мислење или став и да го елаборираат и изнесат аргументацијата за тоа.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога имаат волја да разберат други мислења и позиции и поттикнуваат дискусија во случај на различни ставови за исто прашање.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога не се впуштаат во какво било коруптивно однесување или други видови однесувања што може да го загрозат интегритетот на Судскиот совет или на еден или повеќе негови членови.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога ќе пријават каква било повреда која директно или индиректно може да се сфати како коруптивна или дека на друг начин може да го наруши интегритетот и угледот на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога работат на начин кој не сака да генерира конфликт, туку напротив да придонесе за решавање на конфликтот,
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога активно споделуваат информации и знаења со други членови кои им станале достапни или познати во текот на работата, а кои може да бидат релевантни за процесите на одлучување и мандатот на Судскиот совет.

Како може да се загрозат начелата на чесност и личен интегритет?

- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога шират информации за кои се знае дека се невистинити или неосновани
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога прифаќаат одлуки поради некакви лични добивки или придобивки, а не согласно околностите и фактите
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога дозволуваат другите лесно да влијаат врз нив наместо со аргументи да ги бранат сопствените позиции
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога покажуваат несигурност и немаат аргументи за искажаните мислења или одлуки.
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога ги прифаќаат

ставовите на другите без доволно да ги проверат фактите и околностите на конкретното прашање

- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога не се спротивставуваат на предлози, дејствија и одлуки за кои постојат оправдани и искрени аргументи да го сторат тоа во рамката на законот и политиката.
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога нивното однесување се смета за непристојно во очите на разумно лице, што може да го загрози угледот на Судскиот совет

8. СТРУЧНОСТ

Поседување знаење, вештини и искуство, квалитетно работење и одлучување

Значење

Член на Судскиот совет е должен да ја почитува законитост во работењето, правилно толкување на законските одредби и нивна соодветна примена. Член на Судскиот совет ја унапредува својата стручност со континуирано унапредување на знаењата и вештините, следење на измените на стратешките документи и законските измени во рамките на судството, изработени функционални анализи коишто може да бидат патоказ за чекорите што треба да се преземат во некои судови, почитување на процедурите предвидени во документи донесени од страна на Судскиот совет, следење на пресуди на странски судови, меѓународни судови, ставови на меѓународни и европски тела посветени на судството и телата коишто избираат, оценуваат, разрешуваат и унапредуваат судии и претседатели на судови. Стручноста може да подразбира и стручно усовршување односно завршување на некој повисок степен на правничко образование (магистратура, докторат), усовршување на странски јазици, работа со компјутери и сл.

На кој начин се остваруваат начелата на поседување знаење, вештини и искуства, квалитетно работење и одлучување?

- Членовите на Судскиот совет ги имплементираат овие начела со активно следење на сите релевантни промени во важечките законски и политички рамки, со ажурирање и одржување на нивното знаење за релевантното законодавство, вклучително и амандмани, судска пракса и други законодавни случувања релевантни за мандатот на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога одржуваат силно познавање на Деловникот на Судскиот совет, за правилната примена и толкување на подзаконските акти на Судскиот совет и со ажурирање на знаењето, правилната примена и толкување на други акти значајни за исполнување на мандатот и функцијата на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со надополнување на знаењата за судската пракса, правните мислења и практиката на ЕКЧП во

релевантните области во однос на функцијата и мандатот на Судскиот совет

- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со перманентно усовршување на знаењата додека консултираат стручна литература за некои релевантни прашања
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога имаат знаење за мислењата на релевантните европски тела во однос на судството и значајните судски совети
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со други активности за унапредување на знаењето (студиски посети, учење странски јазици, учество во некои стручни тела, учество во проекти финансирани од домашни или странски партнери)

Како може да се загрозат начелата на поседување знаење, вештини и искуства, квалитетно работење и одлучување?

- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога не ги следат промените во важечките правни и стратешки рамки на национално, регионално и меѓународно ниво
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога има случај со неправилна примена или толкување на законот или стратешки документ релевантна за предметот.
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога не се информирани за националните, регионалните и меѓународните случувања кои се релевантни за мандатот на Судскиот совет

9. ПРОФЕСИОНАЛНОСТ, ОДГОВОРНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

Сублимирање на законското вршење на функцијата член на Судски совет, притоа одговорно, отчетно и навремено завршување на задачите

Значење

Покажаниот професионализам ја зголемува меѓусебната доверба меѓу членовите на Судскиот совет. Професионализмот има своја основа во односите што членот на Судскиот совет ги има кон другите членови на Судскиот совет, кон административниот персонал во Судскиот совет, но и во комуникациите со други органи, организации и поединци. Достоинството, трпеливоста и колегијалноста придонесуваат за поголема професионалност. Сето ова во голема мера влијае врз ефикасноста и ефективноста на работењето, квалитетот на донесените одлуки, навременоста во извршувањето на законски пропишаните надлежности. Непрофесионално е ако член на Судскиот совет се занимава со каква било финансиска или деловна активност додека е на функцијата во Судскиот совет, што може да ја наруши нејзината професионалност. Член на Судскиот совет може да биде поканет од

државен орган, домашна или странска граѓанска организација како предавач или учесник на семинар, конференција, стручна расправа и сл., може да биде предложен во комисии формирани од Судскиот совет, може да биде вклучен во проект кој подразбира поддршка од Судскиот совет или да биде предложен за член на професионално тело.

Сите овие начела влијаат врз пристапот на поединецот кон спроведувањето на неговите обврски. Чувството на одговорност е особено важно кога се работи во тим, група, комисија итн., бидејќи одбегнувањето на активностите на еден член може да доведе до неуспех на целата група. Улогата и мандатот на Судскиот совет бараат пропорционален степен на одговорност и овластувања на Судскиот совет. Ова, пак, бара од членовите да се однесуваат одговорно и со почитување на Деловникот.

Одговорноста е поврзана со перцепцијата дека обврските се извршуваат навремено, целосно, совесно и професионално, што ги исполнува очекувањата на другите и манифестира подготвеност да се прифати одговорност за последиците од работата што произлегуваат од работата, како и подготвеност да одговори на сопствените постапки и одлуки. Одговорноста е особено важен аспект што влијае на перцепцијата за тоа како Судскиот совет ги спроведува своите овластувања, како и на неговата ефективност, професионалност, законитост и квалитет на донесените одлуки. Одговорноста се манифестира преку обврската на Судскиот совет да доставува годишен извештај за работата до Собранието на Република Северна Македонија, со што се овозможува следење на напредокот на неговата работа. Важно е да се внимава да не се надмине рокот за негово поднесување – 30 април тековната година за објавување на извештајот за претходната година. Во однос на отчетноста, особено е важен делот од годишниот извештај кој се однесува на податоци за степенот на реализација на Годишната програма за работа на Судскиот совет по точки. Овој дел од извештајот дава идеја за ефективноста и ефикасноста на Судскиот совет. Преку почитување на транспарентноста може да се зголеми перцепцијата за отчетноста на Судскиот совет. Имено, важно е годишниот извештај на Судскиот совет да биде објавен без одлагање на неговата веб-страница, по неговото усвојување во Собранието на Република Северна Македонија. Доцното објавување на годишниот извештај влијае и на отчетноста и на транспарентноста

На кој начин се остваруваат начелата на професионалност, одговорност и отчетност?

- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начелата покажувајќи лојалност кон Судскиот совет, неговиот мандат и правосудниот сектор во Република Северна Македонија
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога никој нема да изрази негативен став кон веќе донесена одлука од страна на Судскиот совет, членот на Судскиот совет работи во рок и ефективно ги исполнува сите задачи.
- Членовите на Судскиот совет ги имплементираат овие начела додека работат успешно под притисок на време и во рамките на роковите
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога ќе покажат способност за тимска работа
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога се воздржуваат од критикување на одлуките на Судскиот совет јавно и одбегнувајќи меѓусебно расправија или несогласување во присуство на трети лица на политичките позиции на Судскиот совет.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со навремено

известување за причините за отсуство на состаноците или седниците, добро подготвени за сите состаноци и точки од дневниот ред по внимателно разгледување на сите доставени материјали

- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со обезбедување квалитетна работа, навреме и со целосно почитување на договореното да се испорача.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела преку демонстрирање на способноста да се даде приоритет помеѓу одговорностите и правилното управување со времето
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела преку одржување на конструктивни колегијални односи со доверба во другите членови и вработени
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со тоа што можат да признаат ненамерна грешка, да се извинат кога е соодветно и другите да не го држат тоа против тој член.
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со одбегнување конфликтни ситуации и преземање неопходни чекори за мирно решавање на таквите прашања и заеднички да соработуваат за успешно спроведување на мандатот на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со почитување на мислењата на другите и размена на аргументи во случај на различно гледиште.

Како може да се загрозат начелата на професионалност, одговорност и отчетност?

- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со тоа што дозволуваат меѓучовечките проблеми да имаат негативно влијание врз нивното однесување и извршување на должностите
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога покажуваат недоволно почитување на договорените или поставените рокови
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога испорачуваат резултати со недоволен квалитет, или само делумно или не навреме
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со однесување кое покажува непочитување да бидат навреме на седниците или состаноците на Судскиот совет или чести неоправдани отсуства
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога не преземаат чекори или не покажуваат доволно внимание да се справат со заостанатите задачи или други работи договорени на седница на членовите на Судскиот совет.
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со несоодветни коментари за членовите на Судскиот совет на социјалните мрежи, платформите или на други медиуми
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со иницирање расправа за етичкото однесување на член на Судскиот совет доколку не постои фактичка основа за такви дебати

10. ДОВЕРЛИВОСТ И ЗАШТИТА НА ПРИВАТНОСТА

Однесување кое подразбира дека член или членови на Судскиот совет нема да ги споделуваат информациите со трети лица добиени за случаи со кои се решава Судскиот совет или информации за лица, групи и организации кои треба да останат сигурни или каде што приватноста на другите треба да биде заштитена

Значење

Почитувањето на доверливоста е особено важна ако се има предвид надлежноста на Судскиот совет во делот на избор и разрешување на судиите и претседателите на судовите, нивно оценување, унапредување и сл. Повреда на доверливоста може да ја доведе во прашање професионалноста на членот на советот и да создаде сомнеж дека откривањето на некоја информација од тековното работење има за цел прибавување некаква лична корист, тргување со влијание и сл.

Доверливоста значи дека секој член на Судскиот совет ќе ја почитува вредноста и импликациите и ќе биде внимателен во користењето и заштитата на информациите што ги осознал во текот на работењето и не смее да ги открие без соодветно одобрување, освен ако не постои законска или професионална обврска за тоа.

Ова значи дека член на Судскиот совет нема да користи информации за каква било лична корист или на кој било начин што би бил спротивен на законот или штетен за легитимните и етичките цели на организацијата.

Доверливоста не се повредува ако станува збор за информација која спаѓа во информации од јавен карактер, информации, соопштенија, одлуки што се веќе објавени и достапни за јавноста.

Заштитата на приватноста е обврска за секој член на Судскиот совет, а таа подразбира воздржување од споделување информации со кои се повредува приватноста било на друг член на Судскиот совет, друг вработен во Судскиот совет, судија, претседател на суд или вработен во судовите. Споделување на информации со кои се повредува приватноста е целосно непрофесионално и неетички, бидејќи надлежноста на Судскиот совет се однесува на перформансите во работењето на судиите и претседателите на судовите, а нивниот приватен живот, сé додека тој не создава некоја форма на судир на интереси со работата, е надвор од сферата на надлежности на Судскиот совет.

На кој начин се остваруваат начелата на доверливост и заштита на приватноста?

- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела кога се воздржуваат од споделување на доверливи информации за акти и информации во Судскиот совет со други поединци, групи и организации при одлучувањето за релевантно прашање и како што е предвидено со закон.

- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со воздржување од споделување дискусии што се одржуваат за време на седниците на Судскиот совет, кои не биле отворени за јавноста
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со воздржување од споделување информации за приватниот живот на колегите во Судскиот совет и во правосудниот сектор.

Како може да се загрозат начелата на доверливост и заштита на приватноста?

- Кога член или членови на Судскиот совет не ги почитуваат и/или не ги спроведуваат своите законски обврски во однос на доверливоста и заштитата на приватноста
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога испраќаат писмени писма до други државни органи или ги објавуваат јавно
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со откривање доверливи информации додека учествуваат на семинари, состаноци надвор од Судскиот совет, за време на интервјуа на телевизија или на социјалните мрежи
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со дискредитација на друг член со споделување информации за нејзиниот/неговиот личен живот

11. ЈАВНОСТ И ТРАНСПАРТЕНТНОСТ

Јавноста и транспарентноста овозможуваат добивање сознанија за работата и функционирањето на Судскиот совет и значително придонесуваат за перцепцијата и довербата во јавноста

Значење

Судскиот совет треба да се стреми да биде отворен и транспарентен за својата работа и преземените активности. Начелата на јавност и транспарентност се правило, со цел да се споделат информации со јавноста и засегнатите страни, додека исклучоците, да не се споделуваат информации и/или да се одржуваат седници зад затворени врати, мора да се засноваат на законот. Начелата на јавност и транспарентност подразбираат и навремено објавување на информација која седница ќе се одржи зад затворени врати заедно со причините поради кои седницата е недостапна за јавноста.

Јавноста и транспарентноста се и можност за унапредување на работата на Судскиот совет и професионалното справување со односите со јавноста. Односите со јавноста се клучни за перцепцијата на јавноста за работата на Судскиот совет. Затоа е од суштинско значење Судскиот совет да има професионален портпарол и комуникациски ресурси, кои ќе знаат како да комуницираат со јавноста, ефикасно да управуваат со односите со медиумите, да развиваат план за комуникација, но и да

подготвуваат соопштенија за печатот, соопштенија, да одговараат на прашања, одржување на прес-конференции итн. Стратешките комуникации треба да бидат дел од годишниот план и тие треба редовно да се ажурираат за случувањата и одлуките кои можат да влијаат на угледот и перцепцијата на Судскиот совет.

Судскиот совет редовно ја ажурира својата веб-страница и објавува известувања, соопштенија, записници, одлуки и други акти кои ја зајакнуваат неговата транспарентност. Сите објавувања на веб-страницата треба да бидат навремени и целосни со цел да се задоволат аспектите на начелото на транспарентност. Навременоста, во зависност од тоа што треба да се објави, може да биде различна, имено може да значи известување пред одржување на седница или известувања и одлуки по одржување на седница. Објавувањето е комплетно кога во целост ќе се објават известувањата, соопштенијата, записниците, решенијата и сл.

На кој начин се остваруваат начелата на јавност и транспарентност?

- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела преку активно споделување информации со целната јавност за стратешките одлуки и активности за спроведување на мандатот на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со објавување на известувања, соопштенија, записници и одлуки на веб-страницата на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со редовно ажурирање на веб-страницата со други важни информации за засегнатите страни и за пошироката јавност
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела преку одржување редовни контакти со јавноста, медиумите и клучните чинители за споделување релевантни информации
- Членовите на Судскиот совет ги спроведуваат овие начела со навремено одговарање на прашања добиени од медиумите или од јавноста
- Членовите на Судскиот совет ги имплементираат овие начела преку организирање прес-конференции кога се смета дека е неопходно за да се обезбедат информации и да се одбегнат или да се справат со потенцијални прашања и недоразбирања

Како може да се загрозат начелата на јавност и транспарентност?

- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со тоа што не откриваат или задоцнето споделуваат важни информации со јавноста и засегнатите страни
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела кога нема комуникациски план кој овозможува ефективна стратешка комуникација и конструктивен ангажман со клучните засегнати страни и друга целна јавност
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со наоѓање изговори да не се споделуваат информации и да не комуницираат со јавноста, медиумите, граѓанските организации и другите засегнати страни

- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со тоа што не одговараат на барањата за информации од јавен карактер
- Членовите на Судскиот совет ги загрозуваат овие начела со задоцнето објавување на годишниот извештај и други клучни документи кои даваат информации за Судскиот совет и неговото работење.

10. ЕТИЧНО ОДНЕСУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ

Активноста на социјалните мрежи треба да се остварува со особено внимание за да не се наруши сопствениот или угледот на Советот

Значење

Модерниот начин на комуникација подразбира секојдневна активност на социјалните медиуми и користење на различни дигитални алатки за информирање или изразување на сопствените ставови. Несоодветната активност на социјалните мрежи може да повреди многу од начелата содржани во овој Кодекс и може да има исклучително негативно влијание врз перцепцијата на јавноста за постоењето и негувањето на културата на идентитетот во Советот.

Ова начело не подразбира дека член на Советот не треба да биде активен на социјалните мрежи, туку го свртува вниманието кон ризиците за тоа кои активности може да претставуваат ризик за неетичко однесување.

На кој начин се остварува начелото за етичко однесување на социјалните мрежи?

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело преку востановување привила за користење на социјалните мрежи и обука на целиот персонал за нивна примена
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога постои координација на медиумските активности на социјалните мрежи од страна на портпаролот и одделот за комуникација и се воспоставени јасни правила и одлуки за тоа кој објавува, испраќа и одговара на информациите на социјалните медиуми во име на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога ја подобруваат својата дигитална писменост со цел да ги разберат ризиците од дејствија што резултираат со можно неетичко однесување и прекршување на етичкиот кодекс
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со воздржување од коментари кои имаат политичка заднина, лични мислења или други изјави, кои можат негативно да влијаат на кредибилитетот и/или угледот на Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело кога не се поврзуваат

или комуницираат со поединци, групи или сметки од некого или група на лица против кои се водат правни постапки или лица со политички мотиви кои потенцијално можат да го нарушат угледот и мандатот на Судскиот совет.

- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со упатување на чувствителни прашања или известување на медиумите во социјалните медиуми до одделот за комуникации и воздржување од директни реакции на интернет. Сите одговори треба да бидат усогласени и следени во согласност со гореспоменатите правила за користење на социјалните мрежи во Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет го спроведуваат ова начело со претпазлив и конзервативен однос при изборот на луѓе со кои ќе комуницираат преку социјалните медиуми и се воздржуваат од теми кои може негативно да влијаат врз угледот и/или на работењето на Судскиот совет.

Како може да се загрози начелото за етичко однесување на социјалните мрежи?

- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога објавуваат ставови и мислења за актуелните теми за кои се расправа во Судскиот совет.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога објавите на социјалните мрежи навредуваат некого од Судскиот совет или кога станува збор за углед на судија, претседател на суд или релевантни претставници од извршната и/или законодавната власт
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога онлајн активностите придонесуваат за негативна слика за начинот на работа и функционирање на Судскиот совет во јавноста.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело кога изнесуваат лични и приватни информации за секое лице кое е член или е вработен во Судскиот совет.
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со дискриминација или говор на омраза кон колеги и други лица преку социјалните мрежи кои се дел или се надвор од Судскиот совет
- Членовите на Судскиот совет го загрозуваат ова начело со објавување фотографии и видеа на социјалните мрежи и платформи со несоодветна содржина за себе или за другите